

СУЧАСНИЙ СТУДЕНТ-ЖУРНАЛІСТ (СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Панікар А., студ.гр.ЖТ-52

Дослідження соціально-психологічної характеристики сучасного студента-журналіста є актуальним, бо дає розуміння того, хто приходить навчатися на факультети, кафедри (у нашому випадку кафедру журналістики та філології СумДУ), наскільки усвідомлюється уся складність цього роду діяльності, які цінності сповідують майбутні журналісти, на які аспекти професійної підготовки слід звернути увагу як викладачам, так і самим студентам тощо. Зазначимо, що соціально-психологічні дослідження є постійним предметом уваги в тих навчальних закладах, де проводиться підготовка майбутніх фахівців-журналістів. Без них обійтися неможливо. Для нашої роботи було обрано модель, що використовувалася для дослідження соціально-психологічного портрета сучасного студента-журналіста у Білгородському державному університеті. Результати цього дослідження були оголошені на Всеросійській науково-практичній конференції аспірантів та студентів «Журналістика, реклама та зв'язки з громадськістю: нові підходи» (Воронеж, 31 жовтня – 1 листопада 2005 року). Відразу зауважимо, що ми не використовували увесь текст опитувальника, який пропонували автори цього дослідження. Більше того, нами було запропоновано такі запитання, які відображають реалії сучасного українського сьогодення.

Усього було опитано 83 студенти кафедри журналістики та філології СумДУ.

Нам було цікаво дізнатися, з яких населених пунктів приїхали вступати до СумДУ наші тепер вже студенти. Як з'ясувалося, 55% респондентів є жителями м. Суми, 41% - представники різних населених пунктів Сумської області, 4% опитаних прибули з інших областей (це як найближчі наші сусіди – Полтавська та Чернігівська області, так і представники західного регіону України).

Закономірним було запитання «Чому ви обрали саме цю спеціальність?». Отже, 80% йшли або за покликом, або мали романтичні уявлення, чи вирішили спробувати власні сили; 20% - або опинилися випадково, або за порадою батьків, чи не мали іншого вибору.

На запитання «Чи мали ви досвід роботи в ЗМІ до вступу в університет?» 73% відповіли із знаком «-», інші підтвердили досвід роботи. Зараз в ЗМІ постійно працює 12% опитаних, 20% співпрацює час від часу, а 68% зовсім не проявляють свої можливості в журналістиці, що не характерно для тих, хто збирається працювати за професією в майбутньому (зауважимо, що студенти мають можливість друкуватися в університетській газеті «Резонанс»), тим більше, що 61% висловив однозначне бажання після закінчення навчання працювати за спеціальністю. До речі, для 36% питання майбутнього у журналістиці залишається відкритим, а 3% впевнені, що не пов'яжуть майбутнє із роботою в ЗМІ. Також слід зауважити, що 35% серед опитуваних мали досвід роботи в інших сферах діяльності, зокрема рекламі, торгівлі.

Майбутнім місцем працевлаштування більшість студентів бачать, як не дивно, друковані видання, друге місце – за телебаченням й останнє посідає діяльність на радіо.

Одна справа почати навчання з позитивними сподіваннями, а інша, опинившись пліч-о-пліч з реаліями журналістської діяльності, - сприйняти її як належну або, розчарувавшись, відступити. Розчарованих професією журналіста виявилось лише 6%, 13% частково розчаровані, а 81% не втратили позитивної налаштованості.

Неоднозначні відповіді ми отримали на запитання «Хто із українських журналістів є вашим кумиром (ідеалом для наслідування)?»: 54% респондентів заявили, що у них немає серед українських журналістів прикладів для наслідування, що дало нам підстави припустити наступне: або ж у нас справді немає таких журналістів, робота яких захоплює, або ж наші студенти є самодостатніми, амбіційними, що врешті-решт і характерно для журналістської братії; серед іншої частини (46%) прикладом для наслідування є С. Шустер (безперечний лідер), К. Осадча, О. Герасим'юк, А. Федорина, К. Стогній, А. Шевченко, Д. Яневський, Л. Рижкова, А. Мазур, Є. Положій, фігурують також М. Єфросиніна, С. Вольнова, Г. Безулик, Г. Герман, Д. Гордон, Ю. Мостова, Г. Гомонай. На жаль, список знаних журналістів бажає бути більш «інтелектуальним»: за названими прізвищами (до речі, інколи це не журналісти, а диктори, ведучі) можна роздивитися увесь спектр телепрограм, які дивляться наші студенти, - на жаль, в основному це розважальні передачі; було названо лише декілька прізвищ представників друкованих ЗМІ, та й більшість з них відомі тільки тому,

що це представники нашого регіону; прикро вражає той факт, що не було названо представників радіожурналістики. Виникає закономірне запитання й одночасна відповідь на нього: якщо ми не читаємо газет, не слухаємо радіо, дивимося лише рекреаційні телепрограми, то в кого будемо вчитися, на яких прикладах будемо відшліфовувати власну стилістику?

Кращою виявилася ситуація, коли було запропоновано назвати відомих обласних журналістів. Нашим студентам відомі представники усіх типів місцевих ЗМІ. Беззаперечне лідерство належить Є. Положію та А. Федорині. Друге місце за кількістю голосів посідають Н. Полковничено та І. Панасенко. Третю сходинку займають В. Петренко, О. Вертіль, В. Садівничий, Кохан, В. Чубур, Л. Рижкова, В. Шевчун, О. Веснич, Т. Бабинець. Відомі студентам також такі журналісти, як О. Горда, А. Акіменко, І. Ревун, О. Вовченко, Б. Майоров, І. Бойченко, М. Таранюк та ін.

Початківцю важко самому долати всі труднощі, тому йому необхідна допомога наставника. І знов-таки нас спіткала ситуація, коли значна частина (54%) сказала, що не має такої людини, тобто їх становлення відбувається «автономно». Для інших респондентів наставниками є А. Федорина, В. Чубур, Є. Положій, В. Садівничий, Т. Бабинець, В. Федорко. Як бачимо, це і викладачі кафедр, і журналісти-практики (зокрема, редактори).

Серед телевізійних та радіопрограм наші студенти віддають перевагу інформаційним випускам, лідирують й розважальні передачі, менший рейтинг мають аналітичні та науково-пізнавальні програми.

Серед друкованих ЗМІ найбільш улюбленими є «Панорама» та «Ваш шанс», далі за рейтингом йдуть «Дзеркало тижня» та «Україна молода», «Данкор». Читають наші студенти й такі видання: «Урядовий кур'єр», «Космополітен», «2000», «День», «Сумщина», «Газета по-українськи», «Кореспондент», «Білопільщина», «Суми і сумчани», «Ярмарок», «Гарт», «Експрес».

Оскільки в державі зараз актуальним є мовне питання, то не менш актуальним воно є і в ЗМІ. Ми запитали у студентів-журналістів, яку мову вони вважають рідною і якою спілкуються у побуті. 90% респондентів вважають рідною українську, 10% - російську. У побуті 39% розмовляють російською мовою, 23% змінюють мову залежно від того, хто є співрозмовником, 21% розмовляють суржилом і лише 17% не зраджують українську мову. При цьому 50% респондентів

друкуються українською мовою, 15% - російською, а 35% - двома мовами. Хоча остання тенденція більше залежить не від самих журналістів, а від редакційної політики того чи іншого ЗМІ. До речі, нас здивувало, що наші студенти не зауважили на цій особливості.

Цікавою складовою є й психологічний портрет нашого студента. Так, наприклад, за темпераментом більше всього сангвініків, далі лідирують холерики, третє місце за флегматиками й мінімальна кількість – це меланхоліки.

Пропозиція вибудувати шкалу життєвих цінностей отримала такий вигляд: перше місце у наших студентів має родина; друге – робота та друзі; на третьому місці – матеріальний достаток і навчання; четверте місце – зовнішність та відпочинок, що є, на нашу думку, невластивим для жіночого колективу; останнє – національне питання.

На запитання «Які риси характеру повинен мати журналіст?» відповіді були такими: 1) комунікабельність; 2) наполегливість; 3) ерудованість та працелюбність. А також були названі об'єктивність, нахабність, чесність, відповідальність, рішучість, хитрість, тактовність, оптимізм. Цікаві результати були отримані й на запитання «Якою має бути заробітна плата сучасного журналіста?» Багато студентів не поскупилися на цифри (10 тис., 20 тис. грн.). на нашу думку, такі суми вони мислили відносно себе. Що ж, студенти є достатньо амбіційними. Це теж непогано. Проте переважна частина називала від 2 тис. до 5 тис. грн.

Найрозповсюдженішими афоризмами про журналістику і журналістів серед наших студентів є «Журналісти – пси демократії», «Журналіста ноги кормлять», «Заговори, щоб я тебе побачив», «У журналістику йдуть як у ченці», «Хто володіє інформацією, той володіє світом», «Журналістика – секундна стрілка історії», «Кратність – сестра таланту та теща гонорару». Прижився на кафедрі й вислів, який нещодавно студенти мали можливість почути від декана факультету систем і засобів масової комунікації Дніпропетровського національного університету В. Демченка, - «Журналістський колектив – тераріум одnodумців».

Отже, результати дослідження дали знання про зацікавлення наших студентів, їхні життєві цінності, інтелектуальний рівень, мотиви вступу на спеціальність тощо. Водночас – це й привід до численних роздумів.

Наук. кер. – Гаврилук І. Л., викл.